

Asia: VN/36213/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdyskuntarakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

1 luku Yleiset säännökset

Näkemyksenne luvusta 1

Ekologisesti kestäväällä käytöllä myös ilmastonmuutoksen torjunnan lausuminen? Liittyy kiertotalouteen sekä luonnonvarojen säästeliääseen käyttöön, mutta rakentamisen ja rakentamisen tuotteiden valmistamisen energiaintensiivisyys on näistä jossain määrin erillinen ilmiö, mikä aiheuttaa merkittäviä kasvihuonekaasupäästöjä.

2 luku Viranomaiset

Näkemyksenne luvusta 2

-

3 luku Suunnittelu

Näkemyksenne luvusta 3

Yleisten alueiden toimivuuteen liittyen on syytä huomioida, että alueiden käyttötarkoitus on selvästi ja todellisen tarpeen mukaan rajattu. Erityisesti yhdyskunnan yhteisten tarpeiden kuten liikenteen (ml. parkkipaikat), infrarakenteiden sekä lumenkaatopaikan kohdalla on tärkeää, etteivät ne ajan kuluessa vaikuta heikentävästi muihin käyttötarkoituksiin (esim. heikennä niiden viihtyisyyttä ja pitkällä aikavälillä kyseenalaista alkuperäistä virkistyskäyttötarkoitusta). Toisaalta selkeällä infrarakenteiden, lumenkaatopaikkojen, jne. sijaintien etukäteissuunnittelulla voidaan myös turvata muihin käyttötarkoituksiin (esim. virkistyskäyttö) tarkoitettujen alueiden maisema- ja luontoarvojen säilyminen.

Pykälän 3 momentin 2 ilmastonmuutoskohdassa mainitaan kiertotalouden suosiminen rakentamisessa, minkä lisäksi olisi yhtä lailla hyvä mainita materiaalivalintojen merkitys luonnonvarojen tarpeeseen liittyen, esimerkiksi niiden valmistamisessa syntyvät kasvihuonekaasupäästöt sekä materiaalien uusiutuvuus ja hiilen varastointiominaisuudet. Nyt materiaaleista mainitaan vain pitkäikäisyys, mikä on yksi tärkeä osa kestävästä rakentamisesta. Monipuolisempi kiertotalouden huomioonottaminen ilmastonmuutoskohdassa mahdollistaa

paremmin myös tulevaisuuden rakennusnovaatioiden huomioimisen ja parhaimmillaan voi ohjata ratkaisujen kehittämistä kestävämpään suuntaan.

Rapu-tietojärjestelmän maininta on hyvä asia ja sen käyttöä sopii tukea voimakkaammin sanamuodoin kuin vain ”...Rapu-tietojärjestelmä voisi tarvittaessa...”.

4 luku Rakentaminen

Näkemyksenne luvusta 4

Katu- ja viheralueiden rakentaminen tulee aloittaa järkevällä aikataululla siitä, viimeistään siitä, kun asemakaavan mukainen alueiden käyttö on toteutunut. Tämä varmistaa, että esimerkiksi alueelle muuttaneet ihmiset tai yritykset ja palveluita tuottavat organisaatiot saavat nauttia riittävällä aikataululla myös valmiista yleisistä alueista. Katu- ja viheralueet ovat erityisesti kaupunkialueilla myös merkittävä osa ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden edistämistä rakennetussa ympäristössä (esim. luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntäminen puistoissa ja piha-alueilla sekä katujen varsilla). Siksi yleisen infran toimivuuden ja sosiaalisen kestävyuden (asukkaiden viihtyvyys ja hyvinvointi) rinnalla katu- ja viheralueiden laadukas toteuttaminen on merkittävä osa aluerakentamisen luontoarvoille aiheuttamisen haitallisten vaikutusten korjaamista – ja parhaimmillaan jopa luontoarvojen lisäämistä, jos rakentaminen on tapahtunut ennalta jo käytössä oleville maa-alueille (esim. vanhat tehdasalueet).

Tulisiko katu- ja viheralueiden rakentamiselle asettaa määräaika, esimerkiksi 10 tai 15 vuotta yleisen alueen suunnitelman voimaan tulemisesta? Mitä vaikutuksia, etuja tai haittaa tällä olisi eri osapuolille? Esitysluonnoksessa ei ole asetettu tällaista määräaikaa.

Kyllä tulisi asettaa aikaraja

5 luku Yleisen alueen käyttöön luovuttaminen ja lakkaaminen

Näkemyksenne luvusta 5

25 § pykälä 3: Mahdollisuus luovuttaa katu yleiseen käyttöön ilman suunnittelua ja osallistamista voi heikentää osallisten vaikutusmahdollisuuksia. Säännöksen soveltamisedellytyksiä olisi perusteltua täsmentää, vaikka pykälä muutoin onkin asianmukainen ja joustavoittaa alueen käyttöönottoa.

6 luku Kunnossapito

Näkemyksenne luvusta 6

Kunnossapitoon liittyen on hyvä myös mainita kestävä kehityksen mukainen hoito ja asianmukainen materiaalien ja puhdistusmenetelmien käyttö. Tämä on olennaista erityisesti tilanteissa, missä yleisiin alueisiin tehdään kunnossapitoa varten tarvittavia lisäyksiä tai muita hoito-, puhtaanapito- ja korjaustoimia, ettei siitä aiheudu merkittävää haittaa ympäristölle.

7 luku Tekniset verkot

Näkemyksenne luvusta 7

Olisi mahdollista vahvistaa velvoittavuutta sen suhteen, että kunnilla on ajantasainen kokonaiskuva alueensa teknisistä verkoista (velvollisuus eikä mahdollisuus pyytää tietoverkkojen sijainnit ja muut tärkeät tiedot) ja riittävän tarkka määritelmä, miten eri toimijoiden on tiedot luovutettava (aikamääre, tietojen tarkkuus ja yhdenmukaisuus).

Esitysluonnoksen luvussa 7 ehdotetaan säädettäväksi uusi lupamenettely teknisten verkkojen sijoittamiseen kunnan yleiselle alueelle. Tulisiko siirtyä uuteen lupamenettelyyn vai tulisiko teknisten verkkojen sijoittamisesta pysyä nykyisessä kuntakohtaisessa toimintatavassa? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Tulisi siirtyä sijoittamislupa

8 luku Työ kadulla ja muulla yleisellä alueella

Näkemyksenne luvusta 8

-

Esitysluonnoksen luvussa 8 ehdotetaan säädettäväksi nykyisen ilmoitusmenettelyn rinnalle uusi lupamenettely kunnan yleisillä alueilla tapahtuville töille. Lisäksi ehdotetaan annettavaksi kunnalle oikeus laatia yleisiä alueita koskevat käyttömääräykset, oikeus siirtää työn aloitusajankohtaa ja oikeus kieltää työ. Mitä ajatuksia ehdotus herättää? Lisätietoa vaihtoehtoista löydätte esitysluonnoksen luvuista 5 ja 7.

Töiden parempi koordinointi estämään esimerkiksi katujen yms. tarpeeton avaaminen on ehdottomasti toivottua ja kannatettavaa yleisten alueiden korjaamisen hallinnan parantamiseksi.

9 luku Hulevedet

Näkemyksenne luvusta 9

Hulevesien hallintasuunnitelma on vaikuttaa asianmukaiselta ja tärkeältä lisältä aiempaan hulevesiä käsittelevään kokonaisuuteen. Hulevesisuunnitelmassa voisi lisäksi sisältää riskiosion, missä on mahdollista käydä läpi merkittävimmät, esimerkiksi ilmastonääri-ilmiöiden lisääntymisestä aiheutuvat riskitekijät ja näin parantaa varautumista tämän kaltaisiin tekijöihin.

10 luku Maksut

Näkemyksenne luvusta 10

Maksut osa perustuu suurilta osin aikaisempiin momentteihin, eikä niihin ole juuri kommentoitavaa. Rajoitteen poisto liittyen työmaasta riippumattomasta syystä aiheutuviin kustannuksiin mahdollisesti nopeuttaa tämänlaisten tilanteiden läpikäyntiä, mikä on hyvä asia. Olisi kuitenkin hyvä tietää, miten kustannuksiltaan merkittäviä nämä ovat aikaisemmin olleet.

Ulosottotilanteessa on epäselvää mitä tarkoittaa, että kiinteistönomistaja ei ole tietoinen ulosottotilanteesta. Olisi toivottavaa, että tämän prosessin käynnistys tavoittaisi kiinteistönomistajan, erityisesti, koska kyseessä on uusi pykälä

11 luku Pakkokeinot ja seuraamukset

Näkemyksenne luvusta 11

-

12 luku Erinäisiä säännöksiä

Näkemyksenne luvusta 12

82 §: täytöntöönpanon salliminen valituksesta huolimatta voi johtaa peruuttamattomiin vaikutuksiin esimerkiksi ympäristön pilaantuessa, vaikka valitus hyväksyttäisiinkin.

83 §: Valitusoikeuden rajaaminen jättää mm. yleisten alueiden käyttäjät ulkopuolelle ilman valitusoikeutta rajaten mahdollisesti todellista käyttäjäjoukkoa.

13 luku Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Näkemyksenne luvusta 13

86 § : Enintään kymmenen vuoden siirtymäaika on varsin pitkä, mikä saattaa viivästyttää lain tavoitteiden toteutumista. Toisaalta kunnille on turvattava riittävä aika sopimuskannan uudistamiseen. Pykälän soveltamista voisi olla tarpeen täsmentää esimerkiksi priorisoinnin osalta.

Vaikutusten arviointi

A. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on arvioitu alustavasti yhdyskuntarakentamislain vaikutuksia. Vaikutusten arvioinnin parantamiseksi on tärkeää saada palautetta siitä, miltä osin arvioinnissa on täydennystarpeita.

Millaisena pidätte luonnoksessa esitettyä vaikutusten arviointia kokonaisuutena?

Pääosin onnistuneena

B. Onko jossain vaikutusten arvioinnin osassa erityistä täydentämisen tarvetta?

En osaa sanoa

C. Mihin itse näette yhdyskuntarakentamislain keskeisimpien vaikutusten kohdistuvan? Miten kuvailisitte keskeisimpiä vaikutuksia?

Vaikutukset kohdistuvat yleisesti kunnissa tapahtuvan, yleisten alueiden rakentamisen ja kunnossapidon sujuvoittamiseen ja vastuiden ja roolien selkeyttämiseen. Vaikkakin päällisin puolin uudistukset eivät ole järjestyttäviä, voivat ne toteutuessaan osoittautua merkittäviksi. Yleinen arviointi on haastavaa ja useissa kohtaa nykytilanteen arviointi olisi tärkeää. Lain suunta ja tavoite vaikuttavat kuitenkin selkeästi pyrkivän sujuvoittamaan prosesseja ja selkeyttämään toimijoiden rooleja, vastuita sekä näille aiheutuvia toimenpiteitä.

Muita näkemyksiä koko luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Vapaa sana.

-

Koskivaara Atte
Luonnonvarakeskus - Yksikkö: biotalous ja ympäristö